Poštnina plačana v gotovini.

Štev. 8. V Ljubljani, v četrtek, dne 21. februarja 1924. Leto III.

Izhaja vsak četrtek popoldne.
V slučaju praznika dan poprej.
Cena:
za en mesec . . . . . Din. 4
za četrt leta . . . . . „ 12
za pol leta . . . . . „ 24
Posamezna štev. stane 1 Din.
Uredništvo:
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportažni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2.
Inserati se računajo :: po dogovoru. ::

K naši tridesetletnici!

Napačno je misliti, da je vedno zgolj materijalna beda vzrok gibanju širokih slojev delovnega ljudstva. Res da je važen vzrok, ni pa edini, kakor misli Marx. Človeške zgodovine ne krečejo samo materijalni, gospodarski činitelji, ampak tudi duhovni. Najboljši zgodovinar francoske revolucije, Wahl, je nepristransko pokazal, da se francoskemu kmetu in malomeščanu za vlade Ludovika XVI. ni tako strašno slabo godilo, kakor se to navadno slika. Revolucija je izvirala tu najbolj iz ojačenja čustva svobode, enakosti, bratstva, ki se je takrat propovedalo baš iz slojev **višjega** socialnega položaja in izobrazbe. Danes je poleg gospodarskih činiteljev nič manj važni vzrok gibanju delovnih slojev vedno bolj naraščajoča zavest, da meščanska inteligenca, ki je po francoski revoluciji prišla do absolutne oblasti v državi, ni več zmožna voditi človeške družbe po nravstvenih načelih, katera je sama propovedovala in še propoveduje, v resnici pa jih brezobzirno gazi. Denar je danes neomejeni vladar sveta ; demokracija, parlament, »splošna ljudska volja«, so samo krinke. Demokratična vlada je danes tista, ki pametno izkoriščajoč ljudska razpoloženja z denarjem ume obvladati javno mnenje, da se vse vrši po željah male plasti denarnih mogotcev, ne da bi ljudstvo to preveč občutilo. Seveda je to postalo čezdaljebolj nemogoče in buržuazija mora, če se hoče vzdržati, posegati po diktaturi. Tako je vladal med vojno v Angliji Lloyd George, tako vlada danes v Ameriki predsednik, v Franciji generali, v Nemčiji Stinnes, v Italiji Mussolini, v Španiji Rivera itd. In vse v korist pošastne moči, ki jo predstavlja danes denar, kakor jo v tej obliki in izmeri ni še nikoli v človeški zgodovini. Kajti vse je danes podvrženo njegovi oblasti.

Delovni sloji pa se proti temu ne puntajo samo zato, ker so uboge žrtve kapitalističnega proizvajalnega procesa nego v isti meri, če ne bolj, zato, ker v njih najbolj živo deluje zavest, da zastopajo danes nravstveno najbolj zdravi del človeške družbe, ker se čutijo po pravici edino poklicane in zmožne to materialistično družbo ozdraviti, in postati nositelji nove kulture. Zato delavstvo ne da nič več na demokratsko-parlamentarna gesla in sisteme, ampak se celo, kakor vidimo na dejanskem zgledu ne boji priznati, če treba, nad seboj diktaturo, ako je ta izraz njegovih nravstvenih in socialnih teženj in ako služi **delovnim** stanovom kot nezavestno njihovo orodje, obdarovano z ostrim umom in pošteno ter močno voljo. Zato pa tudi nemali del meščanske inteligence, ki se oblasti denarja še ni zasužnil in nravstvene dobrine ceni še vedno više nego gmotne, pridružuje delavskim vrstam, kakor se to jasno vidi v Angliji.

Tudi socialno gibanje pri nas, ki ga je začel Krek, je pognalo iz zdravega nravstvenega čustvovanja naših delavcev, služkinj in bajtarjev. Ne samo tisti, ki je najhujše trpel pod kolesi kapitalistične mašine, — vsak, kdor je umel sočustvovati z bednimi in imel količkaj socialnega čuta, je bil dobrodošel v tem krožku. Ne samo, kdor je bil beden, ampak vsak, ki je bil idealen in veroval v pravico, se je oklenil Kreka, da povede četo k zmagi. Seveda je res, da čednost najbolj cvete v krogu ponižnih in malih ljudi in ti so tudi bili ves čas jedro Krekove armade, dočim velik del moderne inteligence še vedno ne samo telesno, ampak tudi z dušo hlapčuje veledenarstvu in ga podpira ter zagovarja.

Leta 1924-ega zbrana četa Krekovih pristašev je bila začetek krščanskega **ljudskega** gibanja v Sloveniji sploh. Takrat, ko je ogromna večina delavstva neomejeno verjela brezverskemu socializmu, ustanoviti krščansko-socialno skupino, je bila pač velika korajža. Toda skupinica je narastla v trdih borbah v številno strokovno zvezo slovenskega krščanskosocialnega delavstva — svojo najvažnejšo nalogo je pa izpolnila s tem, da je s svojimi idejami in pogumom prekvasila ostale mase in stanove slovenskega ljudstva, iz česar je zrastal slovenska ljudska stranka s svojim socialnim programom in delom. To nalogo pa ima krščanskosocialno delavstvo tudi še danes.

Organizacija krčšanskosocialnega delavstva danes po 30. letih seveda ni tako številna, kakor bi morala biti, vendar pa je enotna, dočim so se marksisti razbili na več skupin in nimajo daleč več tiste svežosti, borbenosti in vere v lastno stvar, kakor izpočetka. Naša moč pa obstoji ravno v tem. Kajti mi smo vedno postavili svojemu programu in delu na čelo krščanske nravstvene resnice in moramo to danes še bolj kot le kdaj. Nepoštenost, brezvestnost in podkupljivost posameznikov so pogubile še vsako delavsko organizacijo, naj se je nazunaj še toliko napihovala kot rešiteljica človeštva iz krempljev brezmoralnega kapitalizma. Zmaga delavstva je v zmagi nravstvenih načel nad breznravstveno diktaturo kapitalizma, v tem, da pritegne k sebi vse boljše lačne človeške družbe, da se za borbo z izkoriščevalci pripravi z vso silo svojih moralnih in umstvenih zmožnosti — da torej samo obstoja iz poštenih, nesebičnih in značajnih ljudi.

Ko bomo praznovali 30-letnico obstanka naše organizacije, bodo naši delavci in delavke prihiteli v Ljubljano, ne samo da manifestirajo, ampak da tudi obnovijo svoje moči, dobijo novega poguma in sklenejo gledati bodočnosti nasproti z veselimi očmi. Treba je organizacijo povečati po številu, kajti to, kar je danes, je veliko premalo, tovariši ! Treba je skleniti, da se začne odslej predvsem delati na moralni in umstveni izobrazbi našega stanu, predvsem pa naše delavske mladine. Treba je poživiti krščansko zavest v nas, poglobiti jo in iti v borbo za boljšo družbo z večnimi, trdnimi moralnimi načeli, ki v krščanstvu koreninijo.

Politični pregled.

V inozemstvu.

Reški sporazum se je obravnaval pretekli ponedeljek in torek pred narodno skupščino. Zunanji minister Ninčić je imel ob tej priliki velik govor, v katerem je skušal utemeljevati in opravičevati katastrofo naše zunanje politike, toda ni se mu posrečilo. Opozicijonalni govorniki so brezobzirno ožigosali vso nesposobnost Pašić-Ninčićeve zunanje politike, ki nam je zapravila vse, kar je kdo le hotel imeti ter bila tepena še od vsakega, s komur se je spustila v boj. Napori opozicije so bili pa vendarle zaman, kajti pri glasovanju je vlada še enkrat zmagala, morda že poslednjič. Tako je torej usoda Reke zapečatena, če se ne upre taki očividni kršitvi mednarodnega prava Zveza narodov.

Na Grškem se je notranje politični položaj zopet poslabšal. Stari in modri državni krmar Venizelos se je moral radi bolezni zopet umakniti iz političnega življenja in to priliko so porabile politične stranke, zlasti republikanci in monarhisti, da so si skočili v lase, ker republikanci bi radi uvedli republiko kar brez plebiscita, ki ga zahteva tudi Venizelos. Vso zmedo pa še povečujejo častniki, ki se z vso paro vtikajo v politiko in jo deloma sploh vodijo, čeprav uči stara izkušnja, da so politikujoči častniki upropastili še vsako državo.

Nemški separatisti. V nemških pokrajinah, ki so jih začasno zasedli Francozi, so ti podkupili nekaj pustolovcev, da so začeli z agitacijo, da bi se dotične pokrajine docela ločile od Nemčije ter se formirale kot samostojne države. S tem so hoteli Francozi še bloj razkosati Nemčijo in jo oslabiti, ker se boje nemškega maščevanja kot vrag križa. Toda ta račun jim očividno ne bo uspel, kajti ljudstvo je povsod energično odklonilo te francoske plačance ter ponekod obračunalo z njimi na prav krvav način.

Na Francoskem je volivni boj že v polnem teku in poznavalci razmer trdijo, da se imperijalistični in militaristični Poincarejevi vladi ne obeta ravno najboljši uspeh. No, vsa Evropa bi se oddahnila, če pride za Anglijo sedaj tudi na Francoskem do miroljubnejše vlade, kot je pa sedanja.

Tudi v Ameriki se bližajo volitve. Za demokrati z Wilsonom na čelu so prevzeli vlado republikanci, ki so pa zapleteni sedaj v zelo sitne neprilike. Njihovi nasprotniki so odkrili velik škandal, pri katerem so soudeleženi skoro vsi sedanji člani republikanske vlade s predsednikom Cooldigejem na čelu. Gre namreč za veliko korupcijo petrolejskih mogotcev, ki so prišli s pomočjo podkupljevanja vodilnih državnikov do dalekosežnih koncesij.

Indija, ki je med zadnjimi Angleškimi kolonijami, ki še ni dosegla samostojnosti, se vedno bolj giblje, da bi si jo izbojevala sedaj pod Macdonaldovo vlado. Vsi dosedanji napori in upori Indijcev so bili zaman, ker so se Angleži trdovratno upirali dovoliti jim enak položaj kot drugim svojim dominijonom, sedaj je pa na obeh straneh mnogo razpoloženja za miren sporazum. Pripomniti je pa treba, da imajo Indijci zelo dalekosežno avtonomijo že sedaj.

Pri nas.

Kriza vlade. V poučenih krogih trdijo, da poda g. Pašić že v kratkem ostavko svoje vlade, ker čuti, da ni več kos vedno težji situaciji. Upamo, da se oddahne vsa država, ko izgine ta najkoruptnejša in najreakcijonarnejša vlada, kar smo jih imeli doslej.

Opozicijonalni blok se snuje naprej. Ker gre za obširnejši in trajnejši sporazum ter delavni program prizadetih strank, stvar seveda ne gre čez dir, ker je treba premostiti velika nasprotstva. Davidovićev del demokratov je baje že končnoveljavno pristal na revizijo ustave. Radićevci pa na prihod v narodno skupščino.

Parlament bo sedaj po ratifikaciji rimskega »sporazuma« nadaljeval razpravo o proračunu. Najbrže bo opozicijonalni blok dovolil vladi še sprejetje proračuna, da bo mogel potem nemoteno prevzeti državno krmilo, potem pa vlado požene.

Razdeljena Slovenija. Združena Slovenija, za katero so se tako vneto borili naši očetje in dedi ter smo si jo končno priborili l. 1918, je sedaj po zaslugi slovenskih »demokratov« za enkrat zopet pokopana in razdeljena na ljubljansko in mariborsko »oblast«, bolje rečeno — belgrajsko satrapcijo. Upamo, da ne ostane dolgo pri tem, značilno je pa za slovensko časopisje, da je prešlo skoro molče preko tega belgrajskega udarca. Sedaj je prišla na vrsto tudi parcelacija Hrvaške, ki je vzbudila v vsem proticentralističnem hrvaškem časopisju vihar ogorčenja.

F. M. Dostojevskij : (Dalje.)

Mlada žena.

»Nič nisem rekel... rečem vam samo, da vam bo pri njem dobro, ako boste zadovoljni s svojo sobo. Jaz tega sploh nisem mislil v tem smislu. To pred vsem. No, ker že ravno poznam vaš značaj... kako vam je starec všeč ?

»Mislim, da je zelo bolan.«

»Da, on je zelo bolan... Ali niste opazili na njem nič posebnega ? tako... hm... ali ste govorili z njim ?

»Prav malo. Zdi se mi, da sovraži ljudi in da je vsled tega čudak.«

»Hm...« Jaroslav Iljič se je zamislil.

»Nesrečen človek...« reče naposled po daljšem molčanju.

»On ?«

»Da... nesrečen in poleg tega izredno čudovit in nenavaden človek. Sicer pa, če vam je drugače všeč. Oprostite, da sem sploh obrnil vašo pozornost nanj, toda on nekoliko zanima tudi mene...«

»Da, da... vi ste vzbudili zdaj tudi moje zanimanje. Zdaj bi rad zvedel kaj več o njem, ker stanujem pri njem —.«

»No — glejte, jaz vem le malo. Pravijo, da je bil prej zelo bogat. Bil je trgovec kakor sem vam ravnokar menda povedal. In takrat so ga zadele mnoge nesreče in on je osiromašil. V nekem viharju je bilo razbitih nekoliko njegovih velikih ladij na Volgi in potopile so se z vsem. Razen tega je imel tovarno, katero mu je upravljal sorodnik, in ki mu je pogorela : sorodnik je umrl v požaru. To je strahovita izguba, ako pomislite. Tako je Murin kakor pravijo prišel po teh nesrečah v tako stanje, da so se že tedaj bali za njegov razum. In on se je zares v prepiru z nekim drugim trgovcem, ravnotako bogatim posestnikom ladij, tako čudno obnašal, da so mogli ta slučaj razlagati samo na ta način, da se mu je duh umračil. Tudi jaz to mislim. Čul sem še marsikaj, kar bi to trditev moglo podpreti. Tedaj se je še nekaj govorilo — nekaj, kar pa sploh še ni pojasnjeno ; poskusimo to stvar razumeti kot stvar usode.

»In to je bilo ?« vpraša Ordinov.

»Pravijo, da je — seveda v blaznosti — ubil mladega trgovca, katerega je imel sicer rad. Toda menda je potem, ko je prišel k sebi, bil radi tega tako obupan, da je hotel sam sebi vzeti življenje. Kako je bilo pozneje, ne vem, toda eno je jasno : da je on celo leto živel kot spokornik... Toda kaj vam je, Vasilij Mihajlovič ? — ali vas moje pripovedovanje utruja ?«

»O ne, ne, prosim, le nadaljujte... Vi ste rekli, da je živel kot spokornik in se postil, toda morda ne sam ?«

»Ne vem. Vsaj razen njega v to stvar ni bil nihče zapleten. Sicer pa o tem nisem natančneje nič slišal Vem samo...«

»Kaj ?«

»Vem samo — to je, da res nimam kaj dodati, hočem vam samo povedati, če je res kaj vzbudilo vašo pozornost, da lahko rečete, da so to posledice udarcev, ki mu jih je usoda zadajala drugega za drugim.«

»Menda se v resnici boji Boga. Ali ni mogoče samo hinavec ?«

»Ne verjamem, Vasilij Mihajlovič. On je zelo mnogo pretrpel, zdi se mi, da je čistega srca.«

»Ali zdaj ni več nor ?«

»O ne, ne. O tem vas lahko prepričam. On je zdaj brez dvoma zopet pameten. Da, preveč se celo boji Boga, kakor ste prav rekli in govori zelo malo. Drugače pa je, kakor sem rekel, zelo razumen človek. Govori spretno, z neko gotovostjo... in je, veste jako umna glava. Na njegovem obrazu se bere še zdaj njegovo burno življenje. Sledovi navadno ostanejo. Kakor rečeno, čudovit človek in neizmerno načitan.«

(Dalje prihodnjič.)

Konec slovenske šolske avtonomije. Te dni je bila z ministrskim odlokom uničena slovenska šolska avtonomija, ki smo jo prinesli Slovenci iz avstrijske »sužnosti« v jugoslovansko »svobodo«. Ukinjeno je bilo delovanje višjega šol. sveta, okrajnih ter krajnih šol. svetov. Največ zasluge na tem herostratskem činu imajo zabiti liberalni šolmaštri, toda upamo, da pride dan, ko bodo svoja dejanja še obžalovali. Preden se zopet upostavi slovenska šolska avtonomija, mora zažvižgati centralistični bič, ki so ga pri nas najvnetejše pletli ravno Uujujujovski šolmaštri še preko njihovih hrbtov. G. Jelenc naj roma v Piškopejo, g. Dimnik v Prištino, Gangl tja med Arnavte kam in tako lepo po vrsti, saj bi bilo vendar le pravično in pošteno, če okusijo sadove svojega centralizma najprej voditelji centralistov, oni ki drvijo kot čreda za njimi radi svoje omejenosti, se bodo že sami izpametovali.

•

G. Tone Kristan vzbuja med socialističnimi generali brez vojske vedno večjo prepadenost in skrbi, saj vse kaže, da mu delavstvo kljub vsem grehom vendarle še več zaupa nego njegovim naslednikom, ki so imeli pač Tonetov apetit, ne pa njegovih sposobnosti.

Med sodrugi biti socialističen prvoboritelj, ni ravno slabo. Kakor je pred kratkim odkril klepetavi Brnot, si nakazujejo nekateri sodrugi in sodružice, ki se grejejo okrog socialističnega konzuma, plače od 300.000—400.000 K letno.

Tržiški socijalisti.

Tako žalostno-klaverne vloge ne igrajo socialisti nikjer pod solncem, kakor v Tržiču.

V občinskem odboru so v koaliciji z jugoslovansko demokratsko stranko, to je z ono stranko, ki nima nobenega socialnega smisla, s stranko, ki jo vodijo najbolj kapitalistične banke, s stranko, ki je v Hrastniku in Trbovljah vrgla na cesto v ledu in snegu polno delavcev — tudi socialistov. Demokratski stranki je delavstvo povsod obrnilo hrbet, samo tržiški socialisti jo še vzdržujejo na svojih ramah.

Socialistična — delavska stranka se je ponižala za navadno deklo demokratske stranke, tako daleč gre to ponižanje, da se zdi, da nimajo naši socialistični voditelji nobenega delavskega ponosa več, da demokratom na ljubo smešijo sami sebe.

Afera med predilnico in občino je znana. Tržiški župan svojim zaveznikom socialistom ni zaupal več; iskal je za hrbtom zaveznikov zaslombe pri SLS in pri tej priliki povedal, da ne more zaupati socialistom. Naši možje bi ne bili g. župana nikdar postavili na sramotni oder in bi ne bili njegove izjave nosili v javnost, ko bi jih ne bil on sam k temu prisilil. Dejstvo je, da se je javno v občinski seji ugotovilo, kakšno mnenje ima g. župan o stranki, s katero je v koaliciji. To mnenje je uničujoče za socialiste. A glej, kljub temu, da ti jasno vidijo, kako jih njih zavezniki bagatelizirajo — še ostanejo verni sluge demokratske stranke. Kdo drugi bi se udrl v zemljo od sramu, naši socialisti so pa zadovoljni v tej vlogi slug dalje ostali.

Druga afera! — Naši demokrati bi radi vrgli ven iz ljudske šole delavske otroke iz okolice. Z njihovega stališča se da končno to tudi zagovarjati, z delavskega stališča pa bi bilo to nekaj nezaslišanega! Da bi delavski otroci, katerih očetje hodijo delat v Tržič, a ne morejo tu dobiti stanovanja, da bi ti hodili v šolo v Križe in Kovor in morda v Lom ali dolino tričetrt ure daleč, ki imajo v Tržič le par minut! Županstvo Tržič je to zahtevalo pri okrajnem šolskem svetu in naši socialisti to zahtevo podpirajo —, dasi na zunaj govore, da niso za to. Na ljubo demokratski stranki žrtvujejo delavske interese in svoje lastne pristaše.

Demokratska stranka se je vrgla na tukajšnji krajni šolski svet, češ da ta zapravlja, ko pusti da se v ljudski šoli preveč kuri. Naši delavski otroci prihajajo v šolo vsi prezebli, mnogi napol bosi, v naših razmerah se res sorazmerno več pokuri v sobah kot drugod. Pri zadnjih obč. volitvah so demokratje očitali, da pusti SLS otroke prezebati v šoli, danes se skrbi, da se kuri dovolj; sedaj pa prihajajo isti demokrati na dan s šlagerjem, da zapravljamo denar s preveliko kurjavo v šoli. Demokratom bi človek ne zameril — za njihove otroke bi res zadostovalo, da bi se manj kurilo, a da tudi delavci socialisti delajo pritožbe, da se preveč kuri za njihove slabo oblečene in slabo obute otroke — tega človek ne razume! Pri kr. šol. svetu glasujejo za drva, krajni šolski nadzornik je njih voditelj, a pri obč. seji glasujejo za pritožbo na okrajno glavarstvo proti preveliki porabi drv! Tudi tega pojava si ne moremo drugače razlagati, kakor da sami proti svojemu prepričanju glasujejo iz nekega suženjskega duha z demokrati.

Mi ne točimo krokodilovih solz, ker so naši socialisti tako verni sluge naših demokratov — to veselje jim privoščimo, ampak boli nas pa to, da se delavstvo in delavski zastopniki dajo izrabljati proti delavskim interesom in da tako teptajo delavski ponos. Edini izgovor za nje bi bil, če jih opravičujemo, da ne vedo kaj delajo!

Vzrok tej žalostni, suženjski vlogi naših socialistov je v tem, da jih vodi — demokrat, preoblečen v socialista. G. ravnatelj Albin Lajovic ima gotovo manj socialnega čuta kot g. župan-demokrat. Socialističnemu voditelju v Tržiču je pač le na tem, da pride kam naprej. Ko se je rušila demokratska stranka, je potrkal pri klerikalcih in že je malo manjkalo, da ni smuknil med »ta črne« —; a takrat se je začela obetati socialistom sijajna bodočnost — in to je opazil še o pravem času g. Lajovic in je hitro zagrabil za Kristanov frak — in postal — socialist. A demokrati mu tega ne zamerijo, zakaj kot povračilo za svojo dezertacijo jim je pripeljal vso tržiško socialistično stranko kot verno služabnico kapitalistične demokratske stranke.

Tu tiči torej ozrok vse klaverne vloge naših socialistov: Vodi jih demokrat, ki je le pobarvan socialist. Tako lezejo z gesli socializma pod peto — kapitalizma.

Našim socialistom bi mi dali prav lep nauk: Združite se še bolj z demokrati; da bo pa koalicija popolnejša, vstopite v demokratsko stranko, pa bo za vas to bolj častno, kakor pa sedanje hlapčevanje.

Tedenske vesti.

Dvestotisoč novih hiš se bo gradilo to leto v Angliji, da se končno odpravi stanovanjska beda. Stem bodo zaposleni vsi stavbinski delavci in vsi zidarji, ki jih je nad 70 tisoč.

Veliko je prištedil novi angleški ministrski predsednik Macdonald svoji državi. Mesto 818 miljonov funtov šterlingov izkazuje proračun za 1924 780 miljonov. Ta prihranek 38 miljonov funtov ali okoli 60 miljard kron je nastal, ker so zmanjšani izdatki za vojsko na kopnem, za vojno mornarico in za vojno zrakoplovstvo.

Malarija v Dalmaciji se še vedno širi. Od 8. dec. m. l. naprej so zdravniki zaznamovali 11.726 slučajev malarije. Veliko ljudi je vsled nje že pomrlo.

Trbovlje. Tukajšnji odbor II. rud. skupine je na plačilnem dnevu dne 10. febr. t .l. za brezposelne rudarje nabral 1.583.75 Din. Odbor II. rud. skupine kakor tudi obdarovanci se tem potom vsem onim, ki so priskočili na pomoč bednim rudarjem, izkreno zahvaljuje.

Država v državi je trboveljska premogokopna družba. Dočim so menda štirje ministri pred skupščino svečano obljubili, da bo družba sprejela vse rudarje nazaj v službo, da bodo rudarjem zvišane plače za najmanj 4 Din. na dan — kljub tej obljubi in kljub soglasnemu sklepu zakonodajne oblasti v državi **se ni nič zgodilo. Kolikor smo poučeni nima do danes niti veliki župan niti rudarsko okrajno glavarstvo še nikakih navodil, kako izpeljati in izvršiti sklep narodne skupščine.** Družba brezskrbno nadaljuje s svojimi šikanami, da bi se menila za sklep skupščine, ji ne pade na um. Kaj pa če bi delavstvo tako malomarno izpolnjevalo svoje državljanske dolžnosti, kakor vlada svoje obljube? Postopanje vlade dokazuje, da je ali cel aparat do kosti skorumpiran, da ni mogoče izvesti nobenega pravičnega ukaza več, ali pa vlada noče svoje obljube izpolniti. Apeliramo na poslance Jugoslovanskega kluba, da vsekako pritirajo stvar do konca in doženo **kedaj** misli vlada izpolniti svojo obljubo.

Westfalski rudarji se v celih trumah vračajo v domovino. Poročali smo že, da domovina na njihov prihod ni bila pripravljena in ni za vračajoče prav nič poskrbela. Jugosl. strokovna zveza je pozvala Jugoslovanski klub, da izposluje za sestradane reveže vsaj najnujnejšo pomoč za živež, obleko in streho.

Trbovlje. Povodom smrti svoje matere, blagopokojne gospe Karoline Berger, je daroval njen sin gospod Matija Berger, trgovec v Trstu, za občinske reveže znesek Din. 2500.—. Hvala!

Delavska zveza.

Kočevje.

Nekateri naših rudarjev, ki so šli iskati delo v Srbijo, so se zopet oglasili v našem kraju. Bili so odpuščeni vsled zadnje stavke. Razume se, da za slovenske rudarje ni kaj prijetno delati v srbskih rudnikih, kjer vladajo nepopisne razmere. Eden izmed teh prijateljev ni prinesel nič drugega seboj, kot za nas rudarje propali nauk raznih Peterkovičev in Štefanovičev. Morda misli, da mu bodo šli kočevski rudarji zopet na limanice? Na tem mestu naj bo povedano takemu preroku, da pri nas **ni** mesta za zidanje zlatih gradov v zraku. Vsak zaveden rudar stoji **in bo ostal** slej ko prej v vrstah **Strokovne zveze rudarjev.** Več zavednih rudarjev.

Trbovlje.

Kakor smo zvedeli iz verodostojnega vira, bo družba sprejela v kratkem rudarje, ki so bili odpuščeni, zopet v delo. Baje se bo družba ozirala v prvi vrsti na tiste rudarje, ki so pristojni v to občino. Mi z naše strani se nikakor ne moremo strinjati s takim sklepom, kajti poslanci Jug. kluba niso govorili v prid tega ali onega odpuščenca, ampak zavzeli so se za **vse** odpuščene rudarje. Upamo, da je vlada dovolj močna, da **prisili** trb. družbo, da ona sprejme **vse** in to čim preje nazaj v delo in da ne bodo v veljavi ostale ravnateljeve besede »der Pašić kann uns gerne haben«.

Enotna delavska fronta.

To je bila parola socialističnega shoda v tržiškem rdečem konsumu dne 10. t. m. Nas bi zelo veselilo, ko bi socialisti v resnici hoteli enotno delavsko fronto, a vse kaže, da hočejo s tem šlagerjem le loviti nepoučene in lahkoverne, da jim je le za »enotno fronto« proti krščanskemu prepričanju. Res nekaj smešnega je, če g. Lajovic zagovarja enotno delavsko fronto, on, ki krščanske delavce v občinskem svetu tako surovo napada, kakor noben demokrat. Delavstvu govore, da so za enotno delavsko fronto — a se družijo z najbolj kapitalistično stranko — proti delavstvu, ki je krščanskega mišljenja! Enotna delavska fronta, ki bi služila Antonu Kristanu, Lajovcu in demokratom — to je njih načrt. Toda delavstvu se odpirajo oči, da že spoznava, kam pes taco moli! Socialističnim delavcem pa svetujemo tole: Otresite se voditeljev, ki vas izrabljajo za sluge demokratov, nehajte z napadi na delavske tovariše, ne sramotite našega krščanskega prepričanja — kar se pogosto godi po tovarnah, — pa si bomo podali roko! Mi smo za enotno delavsko fronto, a ne za tako, ki bi se izrabljala za farško gonjo in služila Antonu Kristanu in podobnim elementom.

Delavstvo, naroči se na svoje glasilo! Piši na dopisnici na naše upravništvo in sporoči svoj naslov!

Strokovna zveza.

Prevalje.

Skupina Jug. strok. zveze ima 24. febr. t. l. ob 3. uri pop. v Društveni dvorani na Fari svoj III. redni občni zbor. Dnevni red: 1. Pozdrav. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Predavanje zakona o zaščiti delavcev § 108. 4. Poročilo preglednikov. 5. Volitev novega odbora. 6. Slučajnosti. — Člani se opozarjajo, da je udeležba obvezna.

Viničarji.

Sv. Miklavž.

Občni zbor tukajšnje skupine viničarjev, ki se je vršil 10. t. m. dopoldan, je uspel zelo dobro. Udeležba je pokazala, da se viničarji že zavedajo koristi, ki jih imajo od organizacije. Občnega zbora se je udeležil strokovni tajnik Semenič iz Maribora, ki nam je predočil program naše organizacije in delo, ki nas še čaka. Izvoljeni se je na to ponovno po večini stari odbor. Novoizvoljeni predsednik Peter Rozman je podal kratek delavni program. Sprejet je bil poslovnik za posmrtninski sklad in po sklepu, **da se v začetku prihodnjega meseca vrši pri Sv. Miklavžu za vse sosednje skupine tridnevni organizatorični tečaj,** je zaključil tov. predsednik občni zbor.

Pregled svetovnega gospodarstva.

(Dalje.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da so se svetovnogospodarski odnosi med posameznimi državami v obliki zunanje trgovine izboljšali. Svetovno-gospodarski odnosi, prekinjeni s svetovno vojno in njenimi posledicami se vzpostavljajo, toda povsod se slišijo konstatacije in tožbe o izgubljenih trgih posebno v Angliji, kjer je industrija nujno navezana na izvoz svojih produktov. Svetovno gospodarstvo kot vez posameznih gospodarstev še vedno ni vzpostavljeno v predvojni obliki, čeprav je treba konštatirati posamezne znake izboljšanja.

Najjasneje pa se vidi razdrapanost svetovnega gospodarstva v valutah. Pogled na internacionalni valutni trg v l. 1923 je vse prej kot razveseljiv. Medtem ko sta izkazovali prejšnji dve leti v razvoju valut počasno, ali vendar konstantno izboljšanje svetovno gospodarskih odnošajev med posameznimi narodnimi gospodarstvi, je bilo gibanje skoro vseh valut sveta l. 1923 v razmerju z dolarjem usmerjeno navzdol.

Valutni polom v letu 1919. je bil direktna posledica svetovne vojne. Leto 1923 pa je s svojimi pojavi na internacionalnem valutnem trgu odsev krize svetovnega gospodarstva, ki je bilo še bolj poglobljeno z okupacijo Porurja. Razvrednotenje valut v l. 1923 je v prvi vrsti evropski pojav. Cela vrsta evropskih in to nevtralnih držav, ki ne trpe pod direktnimi posledicami svetovne vojne, mora konstatirati v letu 1923. oslabitev svoje valute in na temu bazirajoče gospodarske in socialne neprilike. V naslednjem naj navedemo odstotno vrednost nekaterih evropskih valut v letu 1923. in 1922. z ozirom na predvojno pariteto.

Anglija 1922 91.1 %, 1923 94.0 %; **Francija** 1922 42.4 %, 1923 31.5 %; **Belgija** 1922 39.7 % 1923 27.0 %; **Italija** 1922 24.6 %, 1923 23.8 %; **Holandija** 1922 95.9 %, 1923 97.3 %; **Švica** 1922 98.9 %, 1923 93.6 %; **Švedska** 1922 97.6 %, 1923 99.1 %; **Danska** 1922 78.1 %, 1923 68.5 %; **Norveška** 1922 65.3 %, 1923 62.2 %; **Španija** 1922 80.1 %, 1923 74.9 %; **Jugoslavija** 1922 7.04 %, 1923 5.56 %. (Podatki so vzeti iz revije »Wirtschaft und Statistik«, Berlin 14. jan. 1924.7 razen za Jugoslavijo, ki so sestavljeni na podlagi povprečne mesečne notacije dinarja na newyorški borzi v l. 1922. in 1923. od pisca.)

Med interesantne pojave, ki so v ozki zvezi z valuto, je šteti beg kapitala, kar je postalo tipičen pojav preteklega leta. V celi vrsti evropskih držav je nastopilo nezaupanje napram lastni valuti, kar je povzročilo, da so kapitalije zbežale v severoameriške Združene države, se konvertirale v dolarje.

Najbolj interesanten pojav pa je francoski frank, katerega padanje je zadobilo v januarju letos zelo nevarne dimenzije. Brezdvomno je gospodarska moč Francije, okrepljena z versajskim mirom moment zaupanja v francosko valuto ali padec franka so povzročili predvsem psihološki momenti, ki se ravnajo zelo po izgledih politike.

V splošnem bi se dalo odgovoriti na uvodoma postavljeno vprašanje na osnovi predstoječih izvajanj sledeče: Leto 1923. nikakor ne moremo imenovati leto dobre konjukture v svetovnem obsegu. Na eni strani ameriška dobra konjuktura, na drugi strani stagnacija v Evropi. Leto 1923. je poostrilo tendenco predidočega leta, pozitivno v povečanju produkcije in zunanje trgovine, negativno pa v poslabšanju splošnega nivoja svetovnih valut. Problemi, ki so bili postavljeni s svetovno vojno in njenimi posledicami, to je akutno krizo svetovnega gospodarstva v letih 1920 in 1921, so ostali še vedno nerešeni. Gospodarstvo v letu 1923. izkazuje sicer napredek napram l. 1922. vendar pa še zaostaja za normalnimi razmerami.

Svetinje.

Strokovni sestanek viničarjev, ki se je vršil pri nas v nedeljo 10. t. m. popoldan, nas je zopet oživil in ojačil naše vrste. Poročal je tov. Semenič iz Maribora. Sklenilo se je, da se vrši v začetku prihodnjega meseca redni občni zbor skupine in ustanovitev O. D. Z. za Svetinje. Javili so se tudi odborniki, ki se udeležijo org. tečaja pri Sv. Miklavžu.

Rudarji.

Mežica.

Dne 3. febr. t. l. se je vršil redni občni zbor tukajšnje skupine Strokovne zveze rudarjev. Po poročilu predsednika, tajnika in blagajnika se je izvolil naslednji odbor: Vidovšek Anton, Hermot Prapor, Jamnikar Ivan, Kunc Lovro, Podojsteršek Oto, Kunc Zdravko, Gornik Franc, Polajner Franc, Dobrišek Ivan, Podojsteršek Juri, Hornböck Ivan in Orid Miloš. Delovanje skupine je bilo v preteklem letu povoljno. Novi odbor si je vzel za glavno nalogo to, da poveča število članov in razširi list »Pravica«. Volje je dosti, in kjer je volja je tudi delo.

Papirniški delavci.

Skupina pri Dev. Mar. v Polju priredi v petek dne 22. t. m. ob pol 6. uri zvečer društven shod v Ljudskem domu. Na dnevnem redu je razgovor o pogodbi med delavci in podjetjem. — Tovariši, tovarišice, vsi na shod da zveste, kaj je organizacija naredila. Na shodu imate pa tudi priliko povedati vaše ponovne zahteve. Po shodu se vrši pa predavanje Delavske zveze. Začetek ob 7. uri. Tovariši obeh roganizacij, udeležite se! Odbor.

Tovarniški delavci.

Skupina Št. Pavel pri Preboldu.

Tukajšnja skupina je imela svoj redni občni zbor v nedeljo dne 17. febr. 1924 v Društvenem domu. Kljub težkočam, s katerimi se mora boriti naše krščansko socialno delavstvo, se je skupina v minolem letu povoljno razvijala in zbrala okrog sebe lepo število članov. Upati je, da se bo njih število v novem letu še znatno pomnožilo. Porok za to je novi odbor, v katerega so izvoljeni sami delavni in navdušeni člani in članice. Na občni zbor je prišel iz Celja tajnik tov. **V. Munda,** ki nam je v daljšem govoru pokazal nujno potrebo delavske strokovne in politične organizacije, brez katere slovenski delavec ne sme nikdar pričakovati lepše prihodnjosti. Predpogoj za procvit delavskih organizacij pa je umska in srčna izobrazba našega delavstva, za katero se ne pomišljajmo žrtvovati časa, denarja in moči. Ne v revoluciji, ampak v izobrazbi in organizaciji je rešitev delavskega stanu! Ob sklepu se je sklenilo odslej pogosteje prirejati sestanke našega delavstva v Št. Pavlu. Člani, skrbite vsakikrat za polnoštevilno udeležbo!

Redni letni občni zbor skupine kovinarjev v Celju, se je vršil v nedeljo, dne 10. t. m. Na zboru je vladalo jako lepo razpoloženje. Poročilo strok. tajnika Gajšeka, ki je zastopal centralo, je občni zbor navdušeno odobraval. Občni zbor je sklenil glasovati po svojem zastopniku, na občnem zboru zveze, za povišanje prispevkov. Ko je podal stari odbor poročila, je občni zbor izrekel zahvalo tov. blagajničarki Pilih, za nesebično in vztrajno delo. Občni zbor je z veseljem pozdravil novopristopivše člane, katerih večje število je posebno iz kemične tovarne.

Na novi odbor gleda članstvo z zaupanjem, odbor pa se bo gotovo zavedal velike odgovornosti in važnosti svojega dela. Nova organizacijska zavest prodira tukaj med delavstvom, ki se oklepa naše organizacije, da uporabi svoje zmožnosti in sile za to, da se v naših vrstah zbero vsi, ki hočejo zopet združitev vsega poštenega proletariata. Proč s praznimi obljubami s katerimi se je goljufalo in lagalo naše delavstvo. S pametnim programom in delom hočemo doseči za delavstvo človeka vredno življenje in čast delu. To pa bo delavstvo doseglo. Na delo! Na novo delo novi odbor! Članstvo, ti ga pa podpiraj! Delajmo, vstrajajmo in združujmo se, da kadar udarimo, zmagamo!

Celje.

Prva seja novega odbora skupine kovinarjev, se je vršila v petek 15. t. m. Pregledale so se vrste naše skupine in storili sklepi, katerih izvršitev bo uredila vse pomanjkljivosti. Na prihodnji seji, ki bo 29. t. m., se razdeli skupina na zaupnike po obratih in oddelkih. Sklenili smo urediti tedenske sestanke ob sredah tako, da bodo namenjeni predvsem le funkcijonarjem skupin; mesečno prirejati sestanke strokovnega značaja posameznih strok, ter po možnosti vsaj dva mesečna skupna sestanka vseh skupin JSZ v Celju.

Društvo diplomiranih babic v Sloveniji.

Pomanjkanje je tudi babicam pomoglo do spoznanja, da se je treba organizirati. Stanovska organizacija edina nam more sčasom pomagati do tistega upoštevanja našega stanu, do tistih postav in do take plače, kakor je po pravici za naše odgovorno in težko delo smemo zahtevati. Tudi me ne moremo več izhajati ob prostovoljnih darovih (miloščin), ki nam jih eni dajo morebiti v zadostni meri, drugi pa tudi ne. Tudi me hočemo urejeno in pravično plačo. Svojčas smo želele podržavljenje; danes, ko sodniki in drugi visoki uradniki zapuščajo državno službo in iščejo drugod boljši kruh, ne vidimo v podržavljenju nobene koristi več. Danes, ko po večletnih prošnjah zastonj čakamo, da nam državni uradi ščitijo naše pravice, smo prišle do spoznanja, da je edina pomoč tudi za nas v močni, disciplinirani organizaciji vseh diplomiranih babic. Iz izkušnje drugih organiziranih stanov pa tudi vemo, da ne more organizacija čez noč ničesar doseči, da pa v krajši ali daljši dobi vse doseže, kar ji gre po pravici, ako le člani vztrajajo in podpirajo vodstvo.

Pet let smo že organizirane in marsikaj smo že dosegle; še več pa bi že bile dosegle iz lastne moči, če bi **vse** dipl. babice pristopile in **vse** tudi disciplinirano vršile sklepe odbora in občnih zborov. V teh 5 letih smo tudi to spoznale, da ne more društvo prav napredovati, če nima svojega lista. Nas slovenskih babic pa je dosti premalo, da bi mogle imeti čisto svoj časopis, bil bi predrag. Zato smo se pogodile s »Pravico«, da jo bomo vse članice naročile in plačevale (po 4 Din. na mesec), zato pa bo »Pravica« nam dala kot, da bo po tej poti naš odbor mogel brezplačno članice obveščati o vsem, kar je za našo organizacijo potrebno ali koristno. Četudi bo ta kot majhen in ga v kateri številki tudi nič ne bo, kadar odbor ne bo imel ničesar sporočiti, pa bo vendar to zelo velik napredek za nas, ker se bodo začeli ljudje bolj zanimati za naše pravice in težave. **Tovarišice, dolžne smo vse naročiti, plačati, čitati in širiti »Pravico«!** S tem koristimo predvsem same sebi in naši organizaciji. Ker čisto nepolitičnega časopisa za naše stanovske zadeve sploh ne moremo dobiti, smo se odločile za »Pravico«, ker smo pri nji še najlažje dobile svoj kot, ker je poceni, ker je tudi velika večina naših članov tudi drugače krščanskega mišljenja, socialno čuteče smo pa vse. Tako se bo »Pravica« borila tudi za naše pravice, kakor se bori že za pravice delavnih stanov sploh in za one, ki pri nji iščejo zaslombe, še posebej.

Občnega zbora društva d. b., 18. II. v Ljubljani se je udeležilo 190 članic, ki so se zbrale iz vseh delov Slovenije; zborovale so o vseh važnih stanovskih zadevah, storile nekaj važnih sklepov, poživile zaupanje v odbor in pomen društva, pojasnile so si svoje težave in neprilike, zedinile so se za skupno postopanje v boju za skupne interese, pohvalile so odbor za požrtvovalno delo in ga nanovo izvolile, članarino so zvišale od 18 na 20 Din., potem pa so številne članice šle poslušat predavanje gg. zdravnikov in ogledovat deželno porodnišnico.

Kar smo videle in slišale na občnem zboru 18. II. v Ljubljani, nam je dalo novega poguma in zaupanja v naše društvo, s katerim si bomo pridobile prej ali slej, kar nam gre po pravici. Članice, povejte to še tistim tovarišicam, ki niso še organizirane in pridobite jih za društvo! Čim več nas bo, preje bomo dosegle kar nam gre!

Prihodnjič pa se oglasimo s poročilom o občnem zboru in o važnih sklepih obč. zbora. Odbornica D. d. b.

„KREKOVA MLADINA“ V LJUBLJANI

uprizori

veliko burko za predpustni čas

BABILON

v dvorani „Rokodelskega doma“ v Ljubljani v nedeljo dne 24. t. m. ob pol 8. uri zvečer.

Kdor se hoče nasmejati, naj pride med našo delavsko mladino. ODBOR.

Socialistično demagoštvo.

Socialisti hočejo v **Tržiču** organizirati delavstvo v enotni fronti svoje strok. organizacije. V ta namen so že priredili dva javna shoda. Koliko jim je za redno delo v tem oziru, dokazujejo s tem, da še danes hočejo ljudi farbati češ, naša strokovna organizacija ni prav nič politično pobarvana, je strogo strokovna in ima mesto v nji vsak delavec.

Mi povemo samo to, da ima laž kratke noge in tudi, če se sodrugom posreči organizirati, ne bo trajnih uspehov, ker njih delo ima za podlago demagogijo in zato bo stavba zidana na pesek, delavstvo bo pa pahnjeno v še hujše razočaranje kakor ob času Ant. Kristanove polomije. Vi sodrugi in sodružice, ki propagirate enotno fronto delavstva, vrzite od sebe strankarsko strast, zagrizenost proti vsemu, kar je krščanskega in študirajte delavsko in socialno vprašanje! Nato si bomo podali roke in enotna fronta bo ustvarjena.

Nekdo, ki je bil na soc. shodu pri »Toncu« v Tržiču.

Prometna zveza.

Razvrstitev železničarjev.

Zvaničniki I. kategorije (poduradniki).

I. grupa: a) Vsi položaji uradnikov iz kategorije navedene v grupah od 2 in 3 (a do g); b) skladiščniki; c) pregledniki vozov; d) strojniki; e) postajni, skladiščni kurilniški, sekcijski, delavniški in ostali zvaničniki čez 15 let službe. f) upravitelji pristaniških ekspozitur, semafornih postaj, svetilnikov, zapovedniki voz in nadpelarji; g) stalni rokodelci čez 15 let službe.

II. grupa: a) Vsi položaji grupe 1. zvaničniki I. kategorije; b) pisači in risarji; c) manipulanti vlakov; d) sprevodniki; f) tiskarji; g) litografisti, telegrafisti. Vsi izpod 15 let službe.

III. grupa: a) Vsi položaji II. grupe, zvaničnikov I. kategorije; b) nadzorniki postaj; c) poslovodji premika; d) nadzorniki skladišč; c) nadzorniki vozov; f) čuvaji pulzometra; g) poslovodji blok-signalov; h) šoferji.

IV. grupa, pripravniki.

Od sedanjega osobja pridejo v to kategorijo: strojevodji, nadzorniki proge, mostov, predorov, zgradb, telegrafov, signalov, blokov, **električne centrale, plinove** tovarne, zavodi za impregniranje pragov, **stabilnih strojev** in postaj, potem saobračajni administrativni in skladiščni zvaničniki, stalni pisarniški pomočniki in daktilografi, vlakovodji, strojniki stalnih strojev, kurjači, pregledniki vozov, prtlažniki, sprevodniki, revizorji vlakov, vodje premika, tiskarji, knjigovezi, litografi, stalni mojstri v delavnicah, (rokodelci) glavni vratarji, vodje razsvetljave, zapovedniki skladišč. Vsak teh uslužbencev pride v odgovarjajočo grupo po letih in vrsti službe, ako izpolni za to kategorijo zakonite pogoje.

Zvaničniki II. kategorije. (poduradniki).

I. grupa: a) Vsi položaji zvaničnikov I. kategorije; b) delovodji z desetimi možmi; c) kurjači, brez obrti; d) vratarji; e) zavirači; f) čuvaji brzojava; g) nadzorniki prtlage; h) kretniki in premikači; i) čuvaji proge.

II. grupa: Vsi položaji I. grupe zvaničnikov II. kategorije izpod 15 let službe.

II. grupa, pripravniki.

V to kategorijo od sedanjega osobja pridejo: Osobje, katero je navedeno, da se prevede v prvo kategorijo zvaničnikov in potem: kurjači brez obrti zavirači, premikači, kretniki, zapisovalci voz, vodje z desetimi možmi, čuvaji brzojava, mostov, prog, regulirani kvalificirani delavci, vratarji, pomorščaki, krmarji, redarji pristanišč. Vsak teh uslužbencev pride v odgovarjajočo grupo po službenih letih.

Kategorija služiteljev.

I. grupa: a) čuvaji skladišč, čuvaji postaj; b) čuvaji kurilnic, čuvaji voz; c) čuvaji prtlage, ribarski čuvaji; d) lampisti, avizerji, pisarniški služitelji čez 12 let službe.

II. grupa: Isto kakor v I. grupi z izpod 12 let službe. Od sedanjega osobja pridejo v to kategorijo osebe, katere so do sedaj imele isto zvanje kakor po novem, a vsak od teh uslužbencev pride v odgovarjajočo grupo po letih in izvrševanju službe.

Novice za železničarje.

Shod krščansko socialnih železničarjev se je vršil v Mariboru dne 2. februarja. Velika Gambrinova dvorana je bila prenapolnjena železničarjev, delavcev, na shod pa je prišlo tudi nekaj uradnikov. Shod je vodil predsednik Prometne zveze g. Lojk, kot prvi govornik pa je nastopil g. Ceraj-Cerič, predsednik centrale Prometne zveze v Ljubljani. Za njim je govoril poslanec Žebot, burno pozdravljen od zborovalcev.

Vprašanje poslanca Gostinčarja na ministra za promet v zadevi predujmov osobja južne železnice.

Državni uslužbenci in tudi uslužbenci državnih železnic so prejeli določeni predujem na njihovo zvišanje plač. Uslužbenci južne železnice pa niso prejeli do sedaj še nikakega predujma. Vzrok je baje to, da osobje južne železnice še ni prevedeno oziroma sprejeto v status državnih žel. uslužbencev. Toda to dejstvo nikakor ne more biti merodajno, ker obstoja med državo in južno železnico pogodbena določba, po kateri mora južna železnica dati njenim uslužbencem iste ugodnosti, plače in dodatke, kakršne dobiva osobje državnih železnic.

Z ozirom na to je jasno, da morajo uslužbenci južne železnice dobiti izplačane iste predujme ali predplačila kakor državni železničarji. Ker je gmotni položaj južnih železničarjev istotako slab kot državnih, si Vas gospod minister dovoljujem vprašati:

Ali hočete ukreniti vse potrebno, da se osobju južne železnice takoj izplačajo predujmi kakršne so prejeli državni železničarji?

Prosim pismeni odgovor.

Nerednosti v prenočiščih. Že večkrat smo člani prizadetega vlakospremnega osobja poročali v našem strokovnem glasilu o zadevi nerednosti v prenočiščih. Tako n. pr. v Novem mestu bivamo reveži že svojih 5 mesecev v dveh sobah in kuhinje brez razsvetljave, brez premoga in drv. Isto se godi na postaji Karlovac, samo s to razliko, da si morajo sprevodniki že v Črnomlju (ker je največja zaloga drv) nabaviti drva, da si lahko skuhajo tistih par krompirjev, ki jih imajo s seboj, drugega si itak ne morejo privoščiti pri tej beraški plači. Svesti smo si bili, da bode ravnateljstvo drž. žel. v Zagrebu vendarle odpomoglo tem gorostasnim razmeram, toda varali smo se. Zagrebška direkcija je imela medvedovo kožo ter se ni zganila. Kljub vsem pritožbam gg. načelnikov se ni ničesar ukrenilo; nasprotno smo zvedeli, da je dobila snažilka sob v Novem mestu nalog od gospe načelnikove, da ni treba posebno paziti na snago v imenovanem prenočišču, glavno je, da je pri njej red in snaga. Obračamo se tem potom na pristojni naslov v Ljubljani z nujno prošnjo, da preiščejo ta jasni škandal in krivdo gotovih ljudi, ki za to nosijo odgovornost.

Ali so nas današnje razmere že kaj izučile?

L. 1921 je Prom. zv. pozivala vodstva vseh žel. org. 1921 je Prom. zveza pozivala vodstva vseh žel. organ. na skupno delovanje ter je s sodelovanjem teh dosegla za uradnike ter poduradnike za takrat znaten povišek drag. doklad. Doseglo bi se tudi za nižje uslužbence več ako bi bilo delovanje vseh žel. org. jednako iskreno. Kedo je kriv, da nismo složni? Mar ne one osebe, ki so v tej ali oni organizaciji iskale same sebe ali pa njim je bil zunanji sijaj njih organizacij več, kot pa skupna korist železničarjev. Nesložnost, neiskrenost, sebičnost, zavist, uveljavljanje samega sebe, na eni ali drugi strani. Z nepotrebnim prekljanjem v koaliciji ter tudi pozneje v akcijskem odboru se je zavlačevalo pošteno in iskreno delo vsled česar današnje razmere bijejo celokupno železničarstvo. Stoka uradnik, zdihuje nižji uslužbenec ter

obupujejo železničarske družine, ker v takih razmerah kot se nahajajo danes res ne morejo več naprej.

Bolj kot kedaj prej, je danes **zveza vseh žel. organ. za skupno delo** potrebna, da reši vsaj to, kar se še rešiti dá, ter je železničarstvu v splošno korist. Ali so nas batine, s katerimi nas vlada in žel. ravnateljstvo batinajo že kaj izpametovale? Ali so zastopniki železničarstva, uradništvo ter nižji uslužbenci že prišli do spoznanja, zakaj so vsi skupaj prišli ob vse kar se je kedaj »pravica« imenovalo? Vprašajmo se: ali smo se otresli strankarskih metod kadar se gre za naš biti ali nebiti? Ali smo se otresli napačnega patrijotizma, ki ni državi ampak gotovim žepom v korist, nam pa v škodo? Ali so nas današnje razmere že dovolj izučile, da zadušimo v sebi vse, kar v skupno delovanje žel. org. ne spada?

Brez odkritosrčne volje za pošteno skupno delovanje vseh žel. organizacij je tudi danes vsak uspeh nemogoč.

Dopisi.

Vevška papirnica.

Pri nas sta zaposlena dva gospodka, ki sta si vtepla v glavo, da smeta z delavstvom kar pometati. Malokdaj se sliši lepa beseda iz njunih ust. Mi delavci jima svetujemo, naj si kupita preje knjigo o lepem vedenju, tudi zakon o zaščiti dela bi jima ne škodoval. Sicer je pa posebno našemu staremu znancu gotovo še v dobrem spominu, kako se z lopato dela. Mi znamo pa tudi pometati. Gospoda pazita, da ne prideta pod naše metle.

Prevalje - Leše.

Nekateri premogarji, pristaši materialistične socialno demokratske stranke v Lešah izrabijo sleherno priložnost pri delu v premogovniku, da našim članom povzročajo neprilike in jih spravljajo ob ugled pri delovodju, ki tem patrijotom verjame. S preziranjem in s povzročanjem raznih neprilik hočejo prisiliti naše člane, da bi izmenjali svoje prepričanje in se pri njih učlanili. To namero nam potrjuje izjava delavskega zaupnika, kateremu se je naš član pritoževal, nad krivičnimi neuzdržljivimi razmerami naših ljudi pri delu. Dejal je, da zlo povzroča strankarska surovost sodrugov. Delavski zaupnik je nato odvrnil, da bo takoj zapovedal svojim pristašem, da opuste zbadanje in šikaniranje napram našim delavcem; toda je pristavil, če se učlanite pri socialistih. Sodrugom, sovražnikom klerikalcev povemo, da je preziranja, zbadanja in zabavljanja že dovolj. Kajti tudi mi imamo svoje pravice in si bomo znali pomagati. Sodruge delavske zaupnike pa opozarjamo predvsem na to njih nalogo, da delujejo za zaščito **gospodarskih socialnih in kulturnih interesov vseh delavcev** uslužbenih pri rudarskem podjetju **brez razlike mišljenja.** Napravite red! Ozirajte se nekoliko na uboge upokojence, ki mnogi ne dobijo draginjskih doklad, čeravno se nahajajo v bedi in pomanjkanju, upoštevajte njih prošnje in posredujte za nje, to bi bilo bolj častno, kot pa nasilna agitacija za vašo raztrgano stranko.

Iz Hrastnika.

Že zadnjič smo poročali, kako delijo socialisti krščanskim rudarjem bolniško podporo iz takozv. vinarskega fonda. Sedaj so dali že drugič tistim, ki so organizirani pri njihovi gnili »Uniji«, zopet po 160 Din., krščanskim rudarjem pa po 80 Din in to takim, ki nič nimajo. Delavec Urankar je prosil podpore, pa so ga kar brez vinarja hoteli odpraviti pod pretvezo, da je pijanec. Le na odločni nastop tov. N. so se očka Ajdovnik uklonili ter dali par dinarčkov. Mi opozarjamo očka Ajdovnika naj vedo, da se nahajaoj v vinarskem fondu tudi naši žulji in da bomo krščanski delavci malo več pažnje posvetili njihovi socialistični grobežljivosti.

V Trbovljah

imamo več hišnikov. Na splošno moramo reči, da ravnajo še dokaj dostojno s stanovalci v rudniških hišah. Vendar je eden izmed teh gospodov tako predrzen, ter se tako obnaša kakor da bi bil on gospodar celega rajona. Omenjeni g. hišnik pride te dni k brezposelnemu rudarju in mu grozi, da bo na občino naznanjen, ker ta reva tu in tam kaj dela, da sebe in svojo družino v tem času preživlja. Obenem ga nadleguje s tem, da mu hoče vriniti nekoga drugega v stanovanje, navzlic temu, da je bila razprava na sodniji v Laškem odgodena na poznejši čas. S tem je rečeno — zapomnite si to Vi »usmiljeni« hišnik, da smejo ti ljudje toliko časa ostati v stanovanju, dokler ni ta zadeva sodnijsko rešena. Torej g. hišnik malo manj vina in več socialnega čuta! Zdravo!

Dev. Mar. v Polju.

Vabilo k predpustni veselici, katero priredi **S. Zveza pap. delavstva pri Dev. Mar.**, v nedeljo dne 24. febr. ob 4. uri pop. v tovarniški restavraciji v Vevčah. Tovariši, ako se hočete pošteno zabavati ta predpust, pridite na našo veselico. Godba, petje, šaljivi prizori.

K obilni udeležbi vabi odbor.

Rimske toplice.

Dovolite mi g. urednik malo prostora v Vašem cenjenem listu, da napišem par besed tukajšnim mogotcem iz tovarne podpetnikov za predpustno razvedrilo.

Odkar se je razpustila skupina strokovne zveze, vsled zlomljene zadnje stavke, je postala od strani delodajalcev zelo huda strogost napram delavcem. Odpuščen je bil zadnje dni že tri leta služeči delavec, ki ni hotel trepetati pred poveljem gosp. Fischarja. Zapustiti je moral službo takoj brez 14-dnevne odpovedi. Naložila se mu pa ni s tem tako huda kazen, kakor je mislil gospodek, ker je bil tako primoran pustiti delo v par dneh radi vpoklica k vojakom. Dogajati so se začele še tudi druge nerednosti pri tem podjetju. Radi nezadostnega proizvajanja podpetnikov in to vsled njihove malobrižnosti za naročila, se je delalo pretekli mesec samo 7 ur dnevno. Odkar se pa zopet dela 8 ur, se strogo gleda na vsako malo izgubo časa in se potem odračuna pri plači. Odtegnilo se je par delavcem pri zadnji plači kar cele pol ure radi 5 minut prepoznega vstopa v delo. Ako misli gosp. Fischar na ta način privarčevati za novo suknjo, jo še pač ne bo kmalu nosil, čeprav jo zelo potrebuje. Gospoda Karottata pa treba opomniti, da naj ne pozabi, da so mu vrata v Nemško Avstrijo še vedno na široko odprta. Le par pritožb od strani delavstva in odjadral bo zopet v svojo obljubljeno deželo, za kamor je imel že ob Novem letu potni list podpisan. Tovariši bivši sodelavci! Ne trepetajte pred šikaniranjem nemških mogotcev, zavedajte se svojih pravic in zbujajte misli k zopetni novi združitvi v strokovni organizaciji, da napovemo enkrat enoten boj našim izkoriščevalcem in da nehamo biti igrača kapitalizma.

Vabilo k predavanju.

Sl. kat. izobr. društvo priredi dne 17. t. m. pop. ob 3. uri predavanje v prostorih g. A. Logar v **Hrastniku.** Predavatelj pride iz Ljubljane.

Drobiž.

Za pouk in zabavo.

Prijazen nasvet.

Leta 1643 je poveljeval v francoskem mestu Amiens polkovnik Saint-Prenil. Z zvijačo se je hotel polastiti mesta Arras in si je izbral v ta namen stotnika Courcelles-a. Rekel mu je: »Izbral sem si Vas, ker ste najbolj brihtni vojak, kar jih poznam. Nenadoma bomo napadli Arras in ga vzeli in sicer takole. Preoblekli se boste za kmeta in boste šli jabolka v mesto prodajat. Začeli se boste prepirati s kom in ga boste z bodalom zabodli. Nato Vas bodo zaprli in obsodili na vislice. Znano Vam pa je, da obešajo Arraščani zločince zunaj mesta. Na to pa zidam svoj načrt. Napravil bom zasedo ob vratih, skozi katera Vas bodo peljali ven. Ko bodo moji vojaki videli, da je pozornost sovražnikov obrnjena na Vas, bodo zasedli vrata in vdrli v mesto. Tedaj pridem in Vas rešim. To je moj načrt. Kaj pravite?«

»Lep načrt,« odvrne Courcelles, »na vsak način bom razmišljal o njem«.

»Dajte, razmišljajte, in jutri mi boste povedali, kako mislite.« Drugi dan je prišel stotnik k polkovniku in mu je dejal:

»Vaš načrt je res izvrsten, gospod polkovnik, samo neko spremembo bi si želel: ali bi ne bilo bolje, da bi Vi igrali kmeta in jaz poveljeval vojakom?«

Borza.

Vrednost denarja na zagrebški borzi dne 14./II.

Za 1 italj. liro Din. 3.54 3/4—3.75 3/4.
» 1 funt šterling Din. 351—354.
» 1 amer. dolar v čeku Din. 81.05—82.05.
» 1 amer. dolar v gotovini Din. 80.25—81.25.
» 1 franc. frank Din. 3.96 10—3.74 10.
» 1 češko krono Din. 2.37—2.40.
» 10.000 nem. avstr. kron Din. 11.50—11.70.
» 1 švic. frank Din. 14.20—14.30.

Dne 18./II. 1924.

Za 1 italj. liro Din. 3.26 1/2—3.29 1/2.
» 1 funt šterling Din. 325.50—328.50.
» 1 dolar v čeku Din. 75.35—76.35.
» 1 dolar v gotovini Din. 74—75.
» 1 franc. frank Din. 3.37 1/2—3.42 1/2.
» 1 češko krono Din 2.21—2.24.
» 10.000 nem. avstr. kron Din. 10.72—10.92 1/2.
» 1 švicarski frank Din. 13.25—13.35.

Prosveta.

Krekova mladina v Celju.

Občni zbor »Krekove mladine« dne 10. febr. t. l. se je spremenil v prisrčno slavlje celjske delavske mladine. Otvoril ga je ob 3. uri pop. tov. predsednik **Štefan Verčnik** z navdušenim nagovorom in pozdravil številne navzoče člane in prijatelje Krekove mladine. Nato so podali poročila posamezni odborniki. Iz teh poročil je razvidno, da se je mlado društvo tekom dveh mesecev svojega obstanka razvilo v eno najmočnejših in najživahneje delujočih celjskih naših organizacij. Mesečni sestanki združujejo redno vse člane ter utrjujejo v njih vez prijateljstva in navdušenje za krščanskosocialni delavski pokret. Razveseljivo je dejstvo, da je v krog našega delavstva vstopilo tudi lepo število dijakov, ki se zanimajo za delavska vprašanja. Z dvema večjima prireditvama in vnemo članov si je društvo ustvarilo temelj za lastno knjižnico. K besedi se je nato oglasil tov. **France Kordin,** predsednik ljubljanske Krekove mladine ter prebral in tolmačil poslanico zadržanega tov. **Franca Terseglava** celjski Krekovi mladini. V poslanici spodbuja dolgoletni zaslužni delavec na polju krščanske mladinske organizacije Krekove fante k vnemi za organizacijo, medsebojni zvestobi, zvestobi do načel in k ljubezni do vseh trpečih in zatiranih. Vihar odobravanja so vedno znova izzivala nadaljna Terseglavova izvajanja o peterih zapovedih krščanskega socializma. Soglasno je bila sprejeta sklepna **resolucija:** »Krekova mladina« proglasi Krekovo »himno delu« za himno vsega krščanskosocialnega delavstva. Nato se je izvolil novi društveni odbor s predsednikom Florjanom Kos, dočim se je izvolitev prosvetnega in dramatičnega odbora odložila na dan prvega **prihodnjega sestanka,** ki se vrši v **nedeljo 24. febr. t. l.** ob 3. uri popoldan v tajniških prostorih. Ob sklepu se je tajnik tov. **I. Gajšek** s prisrčnimi besedami poslovil od dosedanjega predsednika Krekove mladine tov. Št. Verčnika, ki odide prihodnje dni k vojakom, želeč mu, da se zopet zdrav in enako navdušen vrne, ko sleče vojaško suknjo, med nas. Predsednik Verčnik je zaključil zborovanje z željo, da društvo tudi v prihodnje raste in cveti v veselje in ponos vseh članov.

Krekova mladina v Celju je uprizorila v nedeljo, dne 17. t. m. ljudsko dramo »Na dan sodbe«, v popolno zadovoljnost občinstva, ki je napolnilo dvorano Narodnega doma. Sodeloval je med odmorom tamburaški zbor iz Laškega, ki je žel mnogo priznanja.

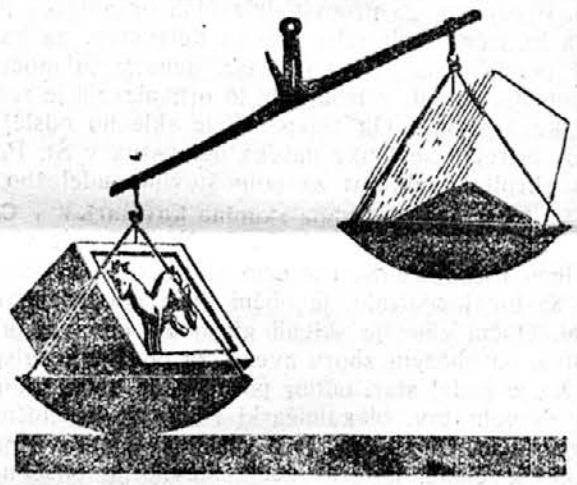

MILO „GAZELA" ODTEHTA
PO SVOJI IZBORNI KAKOVOSTI
vse manjvredne, cenejše izdelke,
Dobite ga v vsaki trgovini.

Provizijskega potnika

sprejme Osrednja vinarska zadruga za Jugoslavijo, r. z. z o. z. v Ljubljani. Ponudbe naj se naslovijo na to zadrugo, Kongresni trg št. 2.

Obenem priporočamo svoja vina gg. gostilničarjem in zasebnikom ter zagotavljamo najkulantnejšo postrežbo.

Vinogradniki, ki bi hoteli postati člani zadruge naj prijavijo svoj naslov pismeno. Delež znaša 25 Din., pristopnina 5 Din.

ALI KUPUJEŠ vse svoje potrebščine v poslovalnicah I. delavskega kons. društva?

ALI SI ČLAN TE ZADRUGE?

Izdaja konsorcij. Tisk Zadružne tiskarne v Ljubljani. Odgovorni urednik Dr. Andrej Gosar.